

I

ROMANTICISMES

Passant amb el ferrocarril que va a França per la nostra encisera costa de llevant, entremig d'un clap de bosc i d'una llarga estesa de vinyes, fa pocs anys que, tota blanca i encastellada, es veia aixecar-se, com un quadrat de pedra posat a quatre vents, l'antiga torre dels Arnals, propietat de don Aureli d'Àlvarez i de Sulvino, al començar la nostra narració.

Amb grans balcons a solixent i menys sortits els de la part de tramuntana, amb una ampla galeria porticada al migdia i eixides i terrats a la banda de ponent, ja des de fora s'endevinava que l'espai i la comoditat regnaven en aquella casa, edificada en una època en què s'atenia més al benestar dels interiors que a la pompositat dels adornaments forans.

Un massís reixat de ferro, seguit d'un ample caminal amb dues llargues fileres d'acàcies, un jardí quadrat que vorejaven vainilles i rosers, i en el centre del qual s'hi aixecava un bonic brollador de pedra amb una estàtua de Diana, constituïen el camí que portava a l'ampla escalinata de pedra que donava accés al vestíbul de la casa. Atravessat aquest, s'entrava a una gran sala central, amb portes laterals a dreta i esquerra, i es veia, al fons, una espaiosa galeria vidrada, per la qual es baixava al parc que s'estenia a la banda del darrere de la finca.

El moblatge, que semblava correspondre a les primeries del segle XIX, apareixia tan luxós com malmenat pels anys, l'aspecte del qual harmonitzava perfectament amb un vell senyor que, assegut en un folgat silló de vellut verd posat al costat de l'escalfapanxes, mantenia animada conversa amb un home d'uns trenta-quatre o trenta-cinc anys, abillat amb pantalon i americana de dril, barret de palla, que aguantava en sa mà dreta, i gruixuts borseguins del color del blat nuats amb cordons del mateix sentit.

En un extrem de la galeria vidrada, una gentil jove-neta de dinou a vint anys, de faccions agraciades i esvelta figura, vestida amb senzill trajo de mussolina clara, treballava amb dotzenes de boixets una bonica randa, que apuntava amb agulles en un coixí folrat de roba verda que recolzava en la darrera pilastra de la galeria.

Des del lloc on ella estava no podia sentir gairebé la conversa que ja feia llarga estona sostenien els dos homes asseguts a l'entorn de l'escalfapanxes, mes tampoc no semblava que hi parés atenció. De tant en tant consultava l'hora en un petit rellotge d'or que, posat en fina cadena del mateix metall, penjava del seu coll i que, sens dubte, no anava tan de pressa com semblava desitjar l'inquiet mirar de sos ulls fosforescents i força expressius, que tot sovint es giraven envers la portalada de la sala, oberta de bat a bat, com així mateix la vidrada mampara del vestíbul, que deixava veure l'ample caminal d'acàcies que donava entrada a la finca.

—El que és per ara, Blai —deia el senyor vell a l'home del trajo de dril—, no m'és possible de fer-li efectives

aqueixes quinze mil pessetes que em demana. Fa dies que espero que m'enviïn fondos d'Àvila, que ja els havia d'haver rebut pel juliol, que allà és quan a mi em paguen els arrendaments. Mes, com que tampoc per aquelles terres no van massa bé les coses d'agricultura, tot se cobra tard i malament. I, vaja, a vostè tampoc li ve d'aquí, esperar-se uns quants mesos més o menys... Un home ric, solter i sense necessitats, com vostè...

—Oh, oh, don Aureli! És que ja no són mesos! Aviat farà cinc anys que es varen acabar les obres que li vaig fer a la casa de Barcelona; i, com que vostè m'havia dit que me les pagaria tan prompte se la vengués, i ja en fa tres que és venuda... I ara..., ara haig de començar per a don Rafel Sans una casa de cinc pisos al *Paralelo*, i vaja, els necessito!

—*Vamos*, home, que ja sé prou que per a vostè quinze mil pessetes són una *patarata*.

—Jo et flic! No ho cregui, no, don Aureli! El que jo tinc són molts diners escampats, que em fan anar prou malament per tirar el meu negoci avant. I ara, per començar aquesta casa, haig de posar els peus en ferm...

Don Aureli, desitjant acabar una conversa que no anava pas pels camins que ell hauria volgut, s'aixecà de la cadira com en senyal que l'audiència estava acabada, i picant amb sa mà seca i ratllada de grosses venes l'ampla espatlla d'en Blai, li digué com en to de fer-li un favor:

—En fi, si tanta necessitat té d'aquesta mesquina, en fer la venda del vi... Ja som a l'agost... És cosa d'esperar un parell de mesos...

—Ai, pobre de mi! Si vostè no comptava amb altra cosa, si que estariem frescos! Perquè per aquesta rogalia ben poques càrregues se'n colliran, aquest any!

—Què diastre! Si em fallen les d'aquí, no em faltaran les de fora. No tingui por, home, no tingui por! Maria Glòria! —cridà don Aureli, dirigint-se a la noia, qui continuava movent els boixets, asseguda a la galeria—. Acompanya el senyor Blai; i, de pas, ensenya-li aquella paret de l'hort que fa tants dies em mortifiques dient que s'ha esquerdat.

Maria Glòria s'aixecà amb aire de displicència i, acostant-se on en Blai i don Aureli l'esperaven de peu dret, digué:

—I tant si s'ha esquerdat que s'hi ha fet un esvoranc que hi pot passar una persona. Ahir la Tereseta hi tingué un bon espant, car trobà un home de molt mala fatxa que en treia pedres per obrir-s'hi pas.

—Bé, vostè ja s'ho mirarà. De segur que amb un parell de jornals quedarà tot arreglat. Ja m'ho posarà en el compte.

En Blai féu amb el cap un gest que volia dir: «Si que és bo, això»; i, despedint-se del tranquil senyor, sortí de la sala, precedit de la jove senyoreta, la qual, dirigint-se a la part dreta de la casa i travessant pels caminals i placetes dels jardins, s'encaminà vers un camp sembrat de verdures i cercat de gruixudes parets de tàpia i pedra, on, caminant fins a la del fons, que era la que afrontava amb la part forana de la finca, ensenyà al seu acompanyant un trau d'uns tres pams d'alt per dos d'amplada, seguit de

grosses esquerdes que anaven a enfondir-se en els fonaments.

En Blai l'examinà per tots cantons i, agafant amb ses mans els dos cantells de l'esvoranc, hi donà un petit sotrac, que tot seguit féu desprendre algunes pedres i obrir-se noves esquerdes a l'entorn de les que ja hi havia.

—Aquesta paret s'ha de fer nova. És inútil gastar-hi temps i calç. Avui taparem aquí i demà s'obrirà per un altre cantó. Miri, miri —féu en Blai, dirigint-se envers l'angle de la part dreta, on també hi apareixien les mateixes ratlladures—; és tota ella que cau!

—*Pues s'haurà d'adobar* —declarà amb sec laconisme Maria Glòria—. Com que casualment aquí hi ha el fruiterar, tots els bordegassos del poble vindrien a robar-nos la fruita.

—Sí, però ho ha sentit, vostè. El seu avi s'ha cregut que era cosa d'un parell de jornals; i, jo et flic!, per menos de cent seixanta duros jo no m'encarrego pas de fer-la. I, per altra part, tampoc no tinc ganes d'afegir vuit-centes pessetes més al compte que don Aureli m'ha de pagar. Escolti, senyoreta, i perdoni'm que jo em fiqui en coses de vostè, però..., en fi, crec obrar rectament en parlar com ho faig... Ja sap que fa molts anys que jo intervinc amb vostès... I la veig tan sola, en aquesta casa!... Em sembla que vostè..., per medi del senyor rector o d'algú de la família... El seu avi ja és molt vell i..., vaja!, em sembla que haurien de veure que aquest senyor aclarís un xic els seus negocis... A mi em consten algunes coses que...